

Motion till riksdagen 2018/19:667

av **Håkan Svenneling m.fl. (V)**

Undersökningskommission för Dawit Isaak

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en undersökningskommission med uppdrag att sammanställa de olika insatser som gjorts för Dawit Isaak och andra samvetsfångar och tillkännager detta för regeringen.

2 Inledning

För närvarande finns omkring 13 svenska (inkluderat personer med svenskt medborgarskap eller med uppehållstillstånd i Sverige) samvetsfångar runt om i världen. Den exakta siffran är svår att uttala sig om eftersom det är svårt att få tydliga fakta i denna typ av fall och därmed bedöma om de ska klassas som samvetsfångar. De flesta sitter fängslade i länder i Mellanöstern. De för allmänheten mest kända är dock Dawit Isaak som suttit fängslad i Eritrea i över 17 år och Gui Minhai som i mer än tre år suttit fängslad i Kina. Varken Dawit Isaak eller Gui Minhai är dömda för något brott, trots att så lång tid gått. Ett annat uppmärksammat fall är Ahmadreza Djalali som dömdes till döden i Iran förra året. Under 2017 uppmärksammades också Turkiets inskränkningar av yttrandefriheten när Hamza Yalcin greps i Spanien efter en efterlysningsorder från Turkiet och Ali Gharavi greps efter att ha deltagit i en workshop med Amnesty i Turkiet. Båda släpptes sedan. Även Fikru Maru, Johan Persson och Martin Schibbye som suttit fängslade i Etiopien har fått stor uppmärksamhet.

Varje enskilt fall som beskrivs ovan är unikt. Samtidigt är det viktigt att dra samlade erfarenheter av det arbete som lagts ned, oavsett utgång av insatserna. En undersökningskommission skulle vara ett bra sätt att genomföra ett sådant arbete. Den skulle kunna klargöra vilka insatser som är effektiva, och i vilka sammanhang och därigenom öka vår beredskap för framtida likande fall.

3 Dawit Isaak

Dawit Isaaks öde är framför allt en mänsklig tragedi. En familjefar har av politiska skäl skilts från sin familj, inte minst sina barn. Detta brott mot mänskliga rättigheter, mot

anständighet och känsla för livets värde, kommer för alltid att prägla bilden av dem som grep honom.

Dawit Isaak sitter fängslad utan rättegång. I skuggan av terrorattackerna i USA den 11 september 2001 passade Eritreas president Isaias Afewerki på att sätta stopp för all kritik av det nyligen befriade landets ledning. Den oberoende pressen stängdes, politiker, statstjänstemän och minst elva journalister fängslades utan rättegång, bland dem Dawit Isaak.

Dawit Isaak är i dag den svensk som har suttit längst fängslad utan vare sig åtal eller dom. I ofattbara sjutton år har den eritreanska regimen hållit honom fången. Han har inte fått träffa sin familj, ingen advokat och inte heller några svenska diplomater under hela denna tid. Trots att omfattande insatser gjorts under åren är Dawit fortfarande fången. Vänsterpartiet anser att det är dags att sammanställa de olika insatser som gjorts för Dawit Isaak och andra samvetsfångar för att kunna få kunskap om vilka arbetsmetoder som fungerar bäst. Dawit Isaak riskerar livet redan som det är, med tyst diplomati eller utan.

Efter 17 år är tiden för att ge hittillsvarande strategier ytterligare tid förbi. Den tysta diplomatin har uppenbarligen inte varit tillräcklig. Dawit Isaak och andra samvetsfångar förtjänar en prestigelös och fullständig analys av vad som gjorts och vad man valt att inte göra. Dessutom behövs all kunskap som går att få fram för att kunna hantera liknande fall. Regeringen bör tillsätta en undersökningskommission med uppdrag att sammanställa de olika insatser som gjorts för Dawit Isaak och andra samvetsfångar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4 Utvecklingen på Afrikas horn

Det har skett en dramatisk utveckling på Afrikas horn under 2018, till följd av Abiy Ahmeds tillträde som premiärminister i Etiopien. Efter nästan tre år av protester och undantagstillstånd verkar landet nu ha slagit in på en väg av politisk förändring som påverkar regionen på flera sätt. Sedan Abiy Ahmed – Etiopiens första premiärminister med ursprung i landets största folkgrupp, oromo – tog över i april 2018, efter att den tidigare premiärministern Hailemariam Desalegn avgått två månader tidigare, har en politisk reformagenda drivits igenom i ett högt tempo. På bara några månader har flera viktiga förändringar i den politiska sfären genomdrivits. Medier som tidigare varit förbjudna får åter verka och fängslade oppositionella har släppts. I juni släpptes exempelvis blockeringar av över 250 stycken hemsidor och bloggar. Vad gäller antalet frigivna fångar talas det om tiotusentals även om det saknas säkra siffror. Det finns emellertid inga säkra siffror.

Premiärminister Abiy har initierat samtal med oppositionen och lovat att öppna upp det politiska landskapet och skapa förutsättningar för ett demokratiskt flerpartisystem. Man har också hävt den terrorklassificering som tillämpats på några av landets största grupperingar och parlamentet har antagit en lag om amnesti som bl.a. innebär att personer som fängslats och dömts för brott mot antiterrorlagen kan bli föremål för amnesti. Reformerna har dock inte genomdrivits utan motstånd. Ökade spänningar mellan etniska grupper har lett till våldsamma konfrontationer vid flera tillfällen under året.

Regionalt har flera framsteg gjorts, inte minst i relationerna till Eritrea som resulterat i ett historiskt närmande genom det fredsavtal som undertecknades den 16 september. De förbättrade relationerna har i flera delar redan lett till öppnandet av gränsövergångar. Totalt uppges runt 15 000 personer ha korsat gränsen till Etiopien under de första två veckorna. Även telefon- och flygförbindelser har återupptagits och de båda länderna har öppnat ambassader i respektive grannlands huvudstad. I början av september nåddes även en överenskommelse för stabilitet på Afrikas horn mellan Djibouti, Eritrea, Etiopien och Somalia.

Den framtida utvecklingen i Eritrea är ännu svår att uttala sig om. Den 14 november 2018 upphävde FN:s säkerhetsråd de sanktioner mot Eritrea som infördes 2009 efter att landet anklagades för att stödja den militanta islamistgruppen al-Shabaab i Somalia. Eritrea har hela tiden nekat till anklagelserna och i resolutionen som häver sanktionerna slår säkerhetsrådet fast att det saknas tillräckliga bevis för att den eritreanska regimen stöttat al-Shabaab. Etiopien, Eritrea och Somalia välkomnar resolutionen och menar att den kommer att öka stabiliteten på Afrikas horn. I resolutionen uppmanas också Eritrea och Djibouti att öka ansträngningarna för att nå en lösning på gränskonflikten som utbröt 2008. Den eritreanska regimen uppmanas att lämna information om djiboutiska soldater som försvann i sammandrabbningarna det året. Den positiva utvecklingen på Afrikas Horn och de små framstegen avseende utvecklingen i Eritrea, även om tecknen på demokratisering av Eritrea är långt borta, kan skapa möjligheter avseende Dawit Isaak som Vänsterpartiet menar att Sverige bör ta till vara.

Håkan Svenneling (V)

Lorena Delgado Varas (V)

Jens Holm (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Yasmine Posio (V)

Hanna Gunnarsson (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Birger Lahti (V)

Elin Segerlind (V)